

Nenápadné dobývání nového prostoru

S tvorbou Mileny Dopitové jsem se poprvé setkala v roce 2005 na výstavě *Sixtysomething* v Galerii Švestka. Jednalo se o několik videí představujících Milenu a její sestru – dvojče a jejich proměnu pomocí líčidel do podoby starých žen. Postavy pak autorka postavila do zcela obyčejných, a přesto výjimečných situací, které jsou možné jenom mezi těmi nejbližšími: sestry (tedy jejich starší alter ega) spolu pomalu tančily na liduprázdném parketu ve veřejném parku, bok po boku hrály pozapomenuté skladby na klavír, fotografovaly se. Tento dvojportrét mi připadal blízký a vzdálený zároveň, srozumitelný i nepochopitelný, emotivní a inteligentní přesně v takové míře, aby se zaryl do mé paměti na dlouhou dobu.

Představa stáří byla tehdy vzdálená nejenom sotva dvacetileté návštěvníci galerie. Stáří, ošklivost, umírání byly pro české kulturní a mediální prostředí pozdních devadesátých let poznamenaných bohem pornografie, plastických operací a stále narůstající adorací kultu „dokonalého těla“ ne příliš atraktivním materiálem. Byly to právě projekty Dopitové, jako například *Oholit nalíčit* (1999) nebo již zmíněný *Sixtysomething* (od 2003), a o něco později pak díla Kateřiny Šedé (*Je to jedno*, 2005), které téma stáří v rámci konceptuální umělecké praxe uvedly do širšího povědomí.

Témata, která jsou tradičně vnímána jako „ženská“ - ať už jsou to intimita a erotika, zkoumání vlastního těla, mateřství a s ním spojená role ženy, každodenní rutina a stereotypy nebo sociální vyčlenění, byla typická pro tvorbu silné generace umělkyní nastupujících na výtvarnou scénu v devadesátých letech (Veronika Bromová, Štěpánka Šimlová, Lenka Klodová, Kateřina Vincourová). V této souvislosti se o Mileně Dopitové a jejích kolegyních často hovoří jako o průkopnicích feministického umění v Čechách. Ačkoli samotné umělkyně přiznávají, že k myšlení feminismu přistupovaly poněkud rozpačitě a spíše intuitivně, svými díly nepochybně otevřely celé nové pole otázek a témat, včetně uvažování o umělecké praxi jako takové.¹ Jejich projekty je možné vnímat jako předznamenání dnešní stále se rozšiřující diskuze o inkluzi a péči ve spojení s vizuálním uměním.

Příště u vás

Pro Milenu Dopitovou je typické, že se pohybuje na hranici mezi konceptuálním a intuitivním.² Na výstavě *Příště u vás* v Galerii **MeetFactory** se umělkyně staví čelem atmosféře nejistoty a neklidu plazícími se napříč nestabilní Evropou a nejasnou vyhlídkou budoucnosti spojenou se stavem našeho životního prostředí. Zajímá ji totéž, co umělce o generaci mladší: ať už se jedná o předzvěst apokalyptických scénářů a touhu po jiném a lepším světě anebo potřebu porozumět mechanismům současné společnosti.

² Historička umění Martina Pachmanová pojmenovává její tvorbu příznačným termínem „emocionální konceptualismus“, in: Milena Dopitová, I stejně je jiné, Pachmanová Martina (ed.), Akademie výtvarného umění, Praha, 2017, s. 21

Namísto komentáře, analýzy anebo bezprostředního aktivismu vytváří abstraktní instalaci, jež nás znepokojuje právě tím, že je nám „něčím“ velice povědomá.

K výstavě přistupuje Dopitová jako k celistvé instalaci, která začíná už názvem výstavy a končí ve chvíli, kdy divák opouští prostory galerie. „*Názvy jsou nedílnou a nezastupitelnou součástí jednotlivých projektů. Analyzují, posunují, vysvětlují, zpochybňují, zviditelňují téma. Slova mají velkou moc, baví mě kombinace jejich vjemů a dohledávání možných interpretací.*“³ Sousloví „příště u vás“ může být příslibem, ale stejně tak hrozbou - vyvolává očekávání či nejistotu, stav na hraně mezi tím, co by se mohlo stát a co se skutečně stane.

³ KALINOVSKÁ, Milena, Rozhovor s Milenou Dopitovou, in: Milena Dopitová, I stejně je jiné, Pachmanová Martina (ed.), Akademie výtvarného umění, Praha, 2017, s. 250

Umělkyně staví velkoformátové, pozinkované sochy do formace, u níž není jasné, zda jde o útočnou, nebo obrannou pozici. Objekty jsou nám povědomé, jejich tvary důvěrně známe: po krátkém pozorování rozeznáme pant od dveří, vykrajovátko na cukroví a další běžné předměty z domácnosti. Nemůžeme si být jisti, zda kavalerie představuje hrozbu, nebo jen neškodně vytváří dojem nadřazenosti svými dominantními rozměry a ušlechtilým leskem kovu.

Nezaměnitelná estetika děl Mileny Dopitové je proslulá svou někdy až chladnou precizností, kterou ovšem vzápětí dokáže popřít něžným, hřejivým prvkem. Podobně jako autorčiny instalace z devadesátých a nultých let, jež jsou charakteristické kontrasty materiálů (kovové sochy obalené látkou, nábytek potažený ručně háčkovaným plédem apod.), také v Galerii **MeetFactory** ruší chladný diktát pozinkovaných sochařských objektů barevné látky a video instalace doprovázená jemnou hudební skladbou s využitím alikvotních tónů.

„*Něco se děje, ale zatím nevíme co,*“ poznamenala umělkyně během instalace výstavy *Příště u vás*. Domnívám se, že je to právě schopnost zachytit ono „něco“, schopnost vytěžit z obyčejného to podstatné a převést jej jednoduše, poeticky, někdy až dramaticky do výtvarné formy, jež činí dílo Mileny Dopitové zcela výjimečným.

Eva Riebová

Milena Dopitová (*1963, Šternberk) je konceptuální umělkyně, která od začátku devadesátých let mimo jiné aktivně reflektuje pozici ženy v současné společnosti a kultuře. Jako jediná umělkyně - členka - se podílela na aktivitách skupiny Pondělí (spolu s Pavlem Humhalem, Petrem Lysáčkem, Petrem

Zubkem, Michalem Nesázalem a Petrem Písaříkem), založené v roce 1989. Dopitová absolvovala Akademii výtvarného umění v Praze v ateliéru Milana Knížáka (1986 - 1994), její díla byla prezentována na výstavách v České republice i v zahraničí. Zmínit můžeme například Galerii Hlavního města Prahy, Moravskou

galerii v Brně, Brooklyn Museum (New York), Akademii der Künste (Berlín), galerii Display (Praha), The Whitechapel Art Gallery (Londýn), Polansky Gallery (Praha), Museum of Contemporary Art (Helsinky), Artists Space (New York), Aperto, XLV. Venice Biennial (Benátky), Ninth Biennale - The Boundary Rider (Sydney),

22nd Biennale Sao Paolo, Ludwig Museum (Budapešť), Ronald Feldman Fine Arts (New York City), The Institute of Contemporary Art (Boston) a další. Kromě dalších ocenění získala Dopitová za své dílo v roce 2011 cenu Michala Ranného.

U příležitosti výstavy *Příště u vás* vydá Galerie **MeetFactory** katalog s obrazovou dokumentací instalace. Křest katalogu proběhne 23. 5. 2019 v rámci komponovaného večera s promítáním videí Mileny Dopitové v divadelním sále **MeetFactory**.

Doprovodné akce:

30. 4., 19:00, komentovaná prohlídka s kurátorkou Evou Riebovou

23. 5., 19:00, promítání pásma videí Mileny Dopitové za účasti umělkyně, úvodní slovo: doc. Mgr. Martina Pachmanová, PhD., křest výstavního katalogu

8. 6., 20:00, komentovaná prohlídka (v rámci Pražské muzejní noci 2019) s Milenou Dopitovou a Evou Riebovou

26. 4. — 9. 6. 2019
MeetFactory (Galerie)

Příště u vás

Milena Dopitová
Příště u vás

Galerie MeetFactory

26. 4. — 9. 6. 2019

Vernisáž výstavy: 25. 4. 2019, 19:30
v rámci akce Veřejný dům

Hudba: Petra Gavlasová-Šuško
Kurátorka: Eva Riebová
Produkce: Anna Eliášová, Tomáš Janík
PR: Libor Galia, Zuzana Kolouchová
Jazyková korektura: Tereza Rottová

www.meetfactory.cz

Otevírací doba galerie
otevřeno denně 13:00 — 20:00

MeetFactory je v roce 2019 podporována grantem hl. m. Prahy ve výši 10.000.000 Kč.

Milena Dopitová